

SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XVIII (13)

No. (Štev.) 3

“ESLOVENIA LIBRE”

BUENOS AIRES,

19. januarja (enero) 1961

Še starši in mladina

Zadnjič smo pisali o dolžnosti staršev do narodnostne vzgoje otrok. Do take vzgoje, ki bo mladino naučila čutilti slovensko, ljubiti slovenski jezik in spoznavati zgodovino dežele svojih staršev. Po-udarjali smo, da je za to potrebna predvsem šola, slovenska šola, potem pa delovanje v slovenski skupnosti po slovenskih domovih. Da pa bo mogla čim več koristiti slovenski skupnosti, naj ne zapuša šol, ampak naj dovršuje vse po vrsti od prve stopnje do druge in še višje, da, najvišje, da bo mogla nekoč z višjih mest kot mi danes voditi slovensko usodo med nami. Toda tudi mladina, ki je bila primorana iz kakršnih koli vzrokov stopiti predčasno v pridobitni “taller”, v delavnico, naj se slovensko šola v naši skupnosti, življensko pa v življenju, ki ji lahko nudi neomejen gospodarski vzpon. Tako naj se učeča mladina in zgodnji kruh službeča pripravljata na to, da bo nekoč slovenska skupnost v Argentini ugodna in gospodarsko močna pa narodna zavedna skupina v veliki državi, pripravljena vselej, da se odzove klicu na pomoč Slovenije, če bi jo potrebovala.

Imajo pa starši tudi drugo dolžnost do otrok: skrbeti za njihovo svežo mladost, za njihovo zdravje, za njihovo veselje do življenja. Naši otroci so otroci velemesta, otroci proletarskih družin, dijaki mestnega vrveža, skratka otroci, ki preživljajo svoja najlepša leta med zidovi strmih hiš, nebotačnikov, pa tudi med bajtami predmestnih “mizerij”. Vsekakor med prahom in blatom, kamenjem in opeko, med avtomobili in kamijoni, petrolejskimi “izbruhi” motorjev in neprestalnimi ropotnimi grmenji avijonov, pa v nenehnem pomanjkanju časa in nepetosti živcev tako v šoli kot doma. V večini ravnini, kjer ni ne klančkov ne strmih, ne hribočkov ne gora, ne zraka ne sproščenosti tiste blažene tihote, ki smo jo uživali mi v hriboviti pokrajini pod bleščečimi zvezdami vesnirske tišine. Cankar je nekoč opisoval mladino dunajskega proletarskega predmestja in njeno “hrepenje” iz sajaste okolice v pravilčno pokrajino “sanj in tišine”. Zdad so vsi naši otroci taki proletarski bledični prašni mest in blatni predmestji, in Buenos Aires je še za par Dunajev večji mravljinski kup. Zakaj ne bi to mladino peljali na zrak, na sonce, pod tiho nebo, na “hribe, na strme vrhe”, ko nam je mogoče?! Zakaj bi dijakov v mesecih počitnic ne izpustili iz ogromne kletke velemesta v prostost narave, da se oddahnjejo, nazvamejo novih moči in novega veselja? Zakaj ne bi poslali našo prezgodaj zaposleno mladino iz delavnic “na kmete”? Zakaj ne bi našim materam in gospodinjam dali nekaj trenutkov oddiha in jih poslali z malčki vred na “počitnice” daleč stran od kuhinje in krparij, na obale bistrih studencev, ki jih niso videli že, odkar so v “novem svetu”? In moške, ki vse leto kot vsakdanji kruh uživajo zoperni vonj “tintorejskih” kislin: ali nimajo pravice in dolžnosti do sebe in družin, da se za nekaj tednov odmaknejo skupno v naročje preproste in čiste narave? Da gredo na “počitnice” brez ur budiljk.

V Sloveniji nismo hodili na počitnice, ker smo bili vedno na deželi. Na počitnice pa so hodili uradniški in proletarski sinovi iz Ljubljane in Trbovelj, iz mest in plavžev in delavnic. Sobote in nedelje so bile praznik v naravi in duhovniki so hodili za izletniki prav do najvišjih triglavskih koč, da so jim brali svete maše in jim posvečali oddih v naravi. Tu pa smo zdaj vsi mi prebivalci mest, pisarn in delavnic, tudi bivši kmetje, in zato bi bilo prav, da se otresejo ti starih predsodkov o počitnicah, pa si jih privoščijo, če jim je količkaj mogoče. Vse družine, ali pa vsaj mladina, tista, ki študira, in tista, ki si še z delom služi zgodnji kruh: v naravo! Iz mest! Ali bi se morda ne dala celo organizirati izmenjava mladine med nami v Sloveniji v notranjosti države in nami v Kapitalu? Sinovi in hčere iz Mendoza naj bi prišle sem “s počitnic” ogledati si velemestni vrvež, ki si ga žele videti; od tukaj pa v zameno k njihovi družini otroci velemesta, ki si ga žele rešiti. Tako izmenjavanje more roditi le lep uspeh. Ali ne bi bilo mogoče organizirati ne samo skavtskih, ampak tudi mladinskih kolonij in taborišč v notra-

Velike slavnosti ob nastopu predsednika Kennedyja v Washingtonu

Slavnosti v Washingtonu ob nastopu novega ameriškega predsednika in njegove vlade v marsičem presegaajo veličastnost in pomp kronanja britanskih kraljev. Vse kaže, da bo slavnost 20. januarja ob nastopu Kennedyja presegala celo slavnosti leta 1933, ko je nastopil predsednikovanje Roosevelt, z napovedjo ameriškim množicam, da “se moramo bati samo strahu in ničesar drugega.”

Pripravljalni odbor za nastopne slavnosti je najprej naročil zgraditev sedežev za 15.000 gledalcev vzdolž 10 km dolge poti, po kateri bo šla parada. To število je odbor vzel za podlago iz izkušenj ob drugem nastopu Eisenhowerja leta 1957. Toda povprašavanja za vstopnice je bilo tako veliko z vseh delov države, da je odbor dvignil število sedežev najprej na 35.000, nato pa na 60.000.

Poleg 60.000 oseb, ki plačajo od 3 do 25 dolarjev za sedež vzdolž paradne ceste, bo nad en milijon ljudi gledalo paradno iz oken uradov in hotelov, s streh in stojišč.

Nihče ni mogel doslej vsaj približno izračunati, koliko zunanjih obiskovalcev bo prišlo za nastopne slavnosti v Washington. Slavnosti so se začele 18. t. m.

Hoteli so večinoma že vsi zasedeni in so zahtevali takojšnje plačilo za sobe za štiri dni slavnosti, od 17. do 20. januarja. Na železnica bodo vozili posebni vlaki v Washington, letalske družbe pa so v svoj program vnesle na desetine novih poletov proti ameriški prestolnici.

Prva uradna slavnost je bila 18. t. m. v Državni umetnostni galeriji od treh do šestih popoldne, in sicer “Sprejem odličnih žena”. Častni gostje na tej slavnosti so bile žena predsednika Kennedyja in žena podpredsednika Johnsona; mati ge. Kennedyjeve; žene ministrov; članice kongresa in žene treh bivših predsednikov: Wilsona, Roosevelta in Trumana.

V četrtek, 19. januarja, so na programu tri večje slavnosti: popoldne je pripravljen sprejem guvernerjev vseh severnoameriških držav, zvečer pa bodo udeleženci slavnosti imeli na izbiro dve zabavi. Tisti, ki bodo hoteli poslušati koncertno in drugo glasbo poceni, se bodo udeležili nastopnega koncerta v Ustavni dvorani, kjer bosta pri Državnem sinfoničnem orkestru sodelovala pianist Earl Wilde in violinist Mischa Elman kot solista.

Tisti, ki jim je bolj všeč holivudski pomp in bodo plačali 100 dolarjev za vstopnico, bodo v dvorani Državne oržarne prisostvovali nastopni slavnosti, ki jo je pripravil Frank Sinatra in pri kateri sodeluje vrsta holivudskih zvezd in zvezdnikov, med njimi Joey Bishop, Harry Belafonte, Milton Berle, Nat Cole, Sammy Davih Jr., Ella Fitzgerald, Henry Fonda, Gene Kelly, Shirley Mac Laine, Dean Martin in Red Skelton.

Slavnost zaprisege novega predsednika bo opoldne 20. januarja na velikem trgu pred kapitolom. Ob tej priliki bo Kennedy imel tudi nastopni govor.

Relativno malo udeležencev bo moglo osebno prisostvovati tej slovesnosti.

njosti dežele? Treba bi bilo samo požrtvovalnosti varuhov, ki bi prevzeli odgovornost za red. Z veseljem priznavamo, da se tudi v tem pogledu slovenska skupnost že giblje. Že pred leti so šli skavti k obalam bariloških jezer. Planinsko društvo je postavilo svoj Stan v Bariločah prav s pogledom, da dijake in mladino, ki naj bi ob bariloških gorah vzljubila slovenske vršace. Ali ne bi kazalo nekaj podobnega ustvariti pod akonkaskim vrhovi ali ob obalah laplatskega morja? Iz kordobskih planin vabi dr. Hanželič predvsem družine z otroki v svoje domove na bregu hodournih potokov, pa na ture po planotah, ki so kot naša Velika planina med skalnimi grintavci. Lepota podeželja in njega mir kličejo nas, predvsem našo mladino, iz mestne tesnobe in vlažne sopare v gorski zrak, ki je zdravje samo. Če hočemo, da bo mladina v zdravju zorela ti-

Tajna policija je storila vse potrebno, da bodo Kennedy in druge osebnosti izpostavljene v nad eno uro trajajoči ceremoniji čim manj ljudem. Vstop bo dovoljen z vstopnico samo okoli 8000 ljudem. Vsak senator je dobil 12 vstopnic in vsak poslanec 8 vstopnic za svoje znace in prijatelje. Vstopnice so bile nato razdeljene še drugim visokim osebnostim.

Vsi ostali pa bodo mogli gledati to slavnost na televiziji.

Parada se bo začela takoj po ceremoniji na kapitolu. Preračunana je na dve uri 25 minut, toda veterani teh parad trdijo, da se je mnogo parad zavleklo na štiri ali pet ur.

Glavna atrakcija na paradi bosta seveda Kennedy in Johnson s svojima ženama. Ni bilo objavljeno, ali se bo parade ob Kennedyju udeležil tudi Eisenhower. Truman in Hoover sta n. pr. sprejela vabilo nastopajočih predsednikov in se udeležila parade po aveniidi Pennsylvaniji.

Kennedy, Johnson in drugi visoki gostje se bodo vozili v prvi sekciji parade in se bodo postavili na častni tribuni pred Belo hišo, od koder bodo gledali paradno.

V paradi bo korakalo 40 vojaških enot, ki štejejo 15.800 mož, vključno

Sestava Kennedyjeve vlade

V nastopajoči Kennedyjevi vladi je samo en minister star nad 60 let, vsi ostali pa okoli 50 ali manj. Najstarejši je Luther Hidges, sedanji guverner države Carolina in sicer 62 let. On bo trgovski minister. Drugi ministri so: Dean Rusk, 51, za zunanjo politiko; Douglas Dillon, 51, za finance; Robert McNamara, 44, za obrambo; Robert Kennedy, 35, za pravosodje; Edvard Day, 46, za pošto; Stewart Udall, 40, za notranje zadeve; Orville Freeman, 42, za poljedelstvo; Arthur Goldberg, 52, za delo; Abraham Ribicoff, 50, za zdravstvo in vzgojo.

IZ TEDNA V TEDEN

Uruguayska vlada je napravila odločen konec vmešavanju kubanskega in sovjetskega diplomatskega predstavnika v notranje zadeve sosednje republike. Kubanskega poslanika Inchasteguija ter prvega tajnika na sovjetskem vlegoslaništvu Mihajla Samolova je proglasila za “nezaleženi osebi” ter ju pozvala, da morata v 48 urah zapustiti državo. To sta tudi storila. Kubanec Inchastegui je hotel ostati v Argentini en mesec, toda argentinska vlada mu je dovolila samo tridnevno bivanje v tej državi.

V Sao Pablu v Brasilu so stopili v stavko gasilci. Pridružil se jim je tudi del policije. Vojska je s tanki, lahkim topništvom ter strojnimi zastražila važnejša državna polopja ter položaje v mestu.

V republikai Haiti so se odnosi med državo in kat. Cerkvijo močno zaostri. Kot znano, je vlada te republike pred časom izgnala kat. primasa te republike Msgra Francois Poirierja, prejšnji teden pa še škofa Remy Avgustina ter še druge štiri kat. duhovnike. V Vatikanu so na ta ukrep vlade v Haitiju objavili, da so vsi funkcionarji, ki so sodelovali

stemu cilju, ki smo ji ga določili, je tudi naša dolžnost, nuditi ji vsaj malo take mladosti, kot jo je imel slednji izmed nas, ki smo vse življenje preživeli pod gorami in v tišini, ki čisti pljuča, umirja živce in nas veže z lepoto deviške narave same.

Zato: iz “učilne zidane” v preprostost narave, pa četudi kot skavt, kot taboriščnik, kot tak, ki spi v spalnih vrečah pod prostim nebom, samo da se navžijež zraka in gozda in razgledov za nova leta temnih šol in “tallerjev”.

Slovenska skupnost pa naj po svoji organizacijski poklicanosti pripravi pota in ugledi težave, da bo čim več slovenske mladine in slovenskih družin moglo izkoristiti eno važnih, lahko bi rekel “človečanskih” pravic: pravico do počitnice daleč od velomestnega milijonskega šuma v božjem miru. td

kadeti vseh vojaških akademij in globe iz vseh redov vojske.

Vsaka od 50 severnoameriških držav bo imela v paradi svojo sekcijo, ki jo bo vodil guverner v novem odprtem avtomobilu. V vsaki taki sekciji bo korakala tudi stočlanska godba in vojaška edinica 200 mož.

Paradne cekije bodo morale vzdrževati isti tempo in isto disciplino, kakor vojaške enote v paradi. Predsednik paradnih priprav je objavil, da se letos ne bodo smele ponavljati pustolovščine, kakor so se dogajale pri prejšnjih paradah. Tako je leta 1953 neki cowboy ujel na laso Eisenhowerja in ga skoraj potegnil s tribune, guvernerji so ustavljali svoje sekcije pred predsedniško tribuno in razkazovali proizvode iz svojih držav, korakajoče edini- ce pa so razkazovale svoje umetnosti in zadrževale potek parade.

Po končani paradi bosta Kennedy in njegova žena imela nekaj ur počitka, nakar bosta odšla na slavnostni ples.

Ta slovesnost je razdeljena na tri dele, da se je more brez posebne greče udeležiti vseh 19000 povabljenecv. Kennedy se bo z ženo udeležil vse treh plesov.

Pozno po polnoči se bo Kennedy utrujen vrnil domov in legel k počitku. Nastopna slavnost bo za njim, pred seboj pa ne bo imel druge skrbi kakor voditi državo naslednja štiri leta.

Kennedy bo imel kot predsednik USA 100.000 dolarjev letne plače plus vrsto doklad za reprezentacije itd. Eisenhower bo kot bivši predsednik imel pokojnino 25000 dolarjev letno plus 50000 dolarjev letno za vzdrževanje služinčadi itd. Menijo, da bo Kongres znova imenoval Eisenhowerja za generala s petimi zvezdami. V tem slučaju se bo Eisenhower moral odločiti, ali bo obdržal predsedniško pokojnino ali se bo raje poslužil vojaške, ki je sicer manjša v gotovini, ima pa druge ugodnosti, ki jih predsedniška ne nudi.

pri izgonu in nastopanju proti kat. škofom in duhovnikom izobčeni.

Visokošolsko in srednješolsko dijaštvo je proti predsedniku države Francois Duvalierju proglasilo stavko.

V Angliji so odkrili novo vohunsko zaroto v važnem pomorskem znanstvenem preizkovalnem zavodu Portland. Pet vohunov so že zaprli, iščejo pa še nove. V zvezi s tem odkritjem so dobile policijske oblasti v državah zahodne obrambne skupnosti opozorilo, naj povečajo nadzorstvo nad sumljivimi osebami, kajti v Varšavi so komunisti izsolali armado vohunov za zahodne demokratske države, ki bodo skušali za Sovjetsko zvezo dobiti v roke važne vojaške tajne zahodnih držav.

V Belgiji so kljub odporu stavkujočih socialističnih sindikatov v parlamentu izglasovali zakon o varčevanju, ki ga je narokovala izguba bogate kolonije Kongo. Po skoro enem mesecu se stavka vedno bolj lomi. Izgleda, da bo zaradi nje prišlo tudi do razkola v socialistični stranki, kajti zmerni in trezni ljudje v soc. stranki so proti nadaljevanju stavkovnega gibanja, med tem, ko ekstremisti zagovarjajo nadaljevanje borbe proti vladi, pa čeprav s tem povzročajo državi in narodu ogromne izgube ter škodo. Vlada je napram stavkujočim sindikatom nepopustljiva. Prejšnji teden je pozvala učitelje, ki so se pridružili stavki, da se morajo nemudoma vrniti na delo, ker bodo sicer brez odškodnine odpušteni. Večina učiteljev se je pozivu vladnih oblasti odzvala ter je prišla v službo. Do ponedeljka so pa imeli rok za obnovitev dela vsi ostali državni uslužbenci žel. delavci, telefonisti, poštarji, šoferji avtobusov na podeželskih linijah. Kdor tega dne ni prišel na delo, je izgubil državno službo.

Belgijski socialisti so izročili kralju Baldoynu spomenico, v kateri mu predlagajo, naj bi se država preuredila v federalno državo, v kateri bi severni flamski in južni valonski del imela popolno avtonomijo in svoji pokrajinski vladi. Zveza nad njima bi bil kralj z zvezno federalno vlado.

Hujskaška histerija na Kubi pojenjuje

Na sobotnem zborovanju pristašev sedanje kubanske vlade v Havani je Castro podaljšal obsedeno stanje “zaradi možnosti severnoameriškega napada” do 20. t. m., to j. do dne, ko bo v Sev. Ameriki prevzel predsedniško oblast novi predsednik Kennedy. Na zborovanju je najprej govoril predsednik države Dorticos. Hvalisal se je, da je splošna mobilizacija “paralizirala ameriške načrte za invazijo, Kubi pa prinesla zmago”. Za Dorticosom je govoril Castro in naglašal, da je zboljšanje odnosov s Kubo odvisno od Amerikancev, t. j. od novega predsednika. Pogoj pa je odhod Amerikancev z baze Guantánamo na Kubi.

Zadnje zborovanje se je od prejšnjih močno razlikovalo. Nič več ni bilo tako bučno kot prejšnja. Poznavalci sedanjih razmer na Kubi pripisujejo to splošni zaskrbljenosti, ki se loteva vseh resnih krogov. Kajti zaradi zadnjega histeričnega hujskanja delavstva in mladine proti Amerikancem in splošne mobilizacije zaradi “morebitne ameriške invazije”, je delo po vseh tovarnah in obratih zastalo. Ponekod tudi ni več urejena preskrba prebivalstva z živili. Celotno mobiliziranci niso na nekaterih mestih dobili zadostne hrane in se je zaradi tega začelo med njimi javljati nezadovoljstvo.

Splošen vtis je, da je ljudstvo že začelo čutili s poslabšanjem splošnega gospodarskega položaja nesrečo, v katero ga je prabil Castro s svojo gonjo proti Severni Ameriki in naslonom na komuniste.

Razen tega so se pa prav v zadnjih dneh znova pojavile večje skupine proticastrovskih gverilcev v govorju Escambray. Castro so začele že tako izzivati, da so za dva dni kar zasedle mesto Fomento. Castro sedanjemu nastopu gverilcev pripisuje mnogo večjo važnost kot prejšnjim, ker se boji, da ne bi sedanji gverilci, ki jih vodi dezertier njegove vojske major Duque, presekali otok Kubo na dvoje in omogočili, da se na njihovem področju izkrcira demokratska revolucionarna vlada.

Dr. Konrad Adenauer je sprejel povabilo Mac Millana naj bi prišel na obisk v Anglijo. V Londonu bo 23 in 24. februarja.

Hruščev s svojimi načrti za povečanje kmetijske proizvodnje ne dosega zaželenih ciljev. To so ugotovili na nedavnem sestanku vrhovnega partijskega foruma, ko so odkrili, da so funkcionarji partije, zlasti v Ukrajini, Kakanstanu, Uzbekistanu in drugod, ponarejali statistike, samo, da so nadrejenim predstojnikom prikazovali večjo poljedeljsko proizvodnjo, kakor pa je v resnici bila. Zaradi tega so začeli veliko čistko v omenjenih “ljudskih republikah”, v partiji in državnih upravi.

V Španiji je prišlo do napetosti med kat. Cerkvijo in Francovo vlado zaradi nastopanja Francovih oblasti proti delavskim krožkom Kat. akcije ter napram kašt. učnim zavodom. Po konkordatu s sveto stolico država priznava vse diplome kat. učnih zavodov. V zadnjem času pa tega niso povsod priznavala, prav tako tudi frankistični delavski sindikati niso hoteli od delavskih krožkov Kat. akcije niti sprejemati raznih vlog, kaj šele, da bi jim dovolili kako večje delovanje v korist delavskega stanu. Zato je proti takemu postopanju državnih oblasti objavil javen protest madriški nadškof kardinal Enrique Pla y Daniel ter naglasil, da sedanji sindikati v Španiji predstavljajo totalitarni sistem, kakršen je obstojal pod Hitlerjem in kakršen je še danes v Sovjetski.

Varnostni svet je zavrnil sovjetski predlog, da bi postala članica Združenih narodov komunistična Mongolija, kot odgovor je pa Sovjetska zveza vetirala sprejem nove neodvisne afriške države Mavritanije za članico ZN.

Z B O R N I K - K O L E D A R
S V O B O D N E S L O V E N I J E
Z A L E T O 1 9 6 1
V S L E H E R N O S L O V E N S K O H I Š O,
V S L E H E R N I S L O V E N S K I D O M!

NE ZASTRUPAJTE SVOJH OTROK

Vsakdo nam bo pritrldil, da ni staršev pri zdravi pameti, pa naj bodo katerekoli narodnosti ali rase, da bi dajali lastnemu otroku strup, bodisi takega, ki povzroča počasno umiranje, trajno invalidnost ali hitro smrt. To se nam zdi nekaj tako naravnega, razumljivega, človeškega, da enostavno ne bi verjeli, če bi kdo trdil, ali dokazoval kaj drugega.

Toda kljub temu si upamo trditi, da mnogi starši zastrupljajo lastne otroke, ali vsaj dopuščajo, da se otroci zastrupljajo z njihovo vednostjo ali tudi z njihovo pomočjo.

Dnevno imamo priložnost opazovati, da so otroci v svetu, v katerem živimo, nekako drugačni, in da njihov odnos do življenja in okolja ni tak, kot smo ga bili vajeni mi, ali kakor je bil naš v mladih letih. To je opazno povsod, kjerkoli jih srečamo: na cesti, na voznjah, po družinah.

Marsikdo se sprašuje zakaj to. Saj imajo starši otroke radi, skrbijo zanje, jim strežejo kolikor morejo in storijo vse, kar otroci hočejo.

Če pogledamo še globlje: Kaj je tisto, kar otrok, ki dorasča, dojemata? Kaj mu ustvarja svet fantazije? Kaj mu daje osnovo, da si ustvarja življenjski ideal? Kdo so njegovi vzorniki? Kaj razume pod besedo "lepo" in "dobro"?

Odgovor na ta vprašanja nam poda dokaj jasno razumevanje te mladine, vzgojene v materialističnem okolju: Staršje sliši govoriti le o tcmkah, dirkah in o kinu; v radiu poslušajo skupno s starši zdihovanje, nenaravni jok ter prisiljeni smeh v raznih "novelah", polnih "družinskih tragedij"; v televiziji nepremično bulji v filme, v katerih se streljajo, pretepejo, ubijajo, boksajo itd. Kot zamaknjen vam že šest ali sedemletni pobč sledi "junaštvom" raznih cowbojev, gaučov ali razbojnikov v cenjenih brošurah-risankah.

Ali ni vse to strup za mlado dušo? Ali niso ubogi ti otroci, ko jim starši sami nosijo tak strup in tako nosijo oni odgovornost za oblikovanje teh mladih duš? Ali ni ta strup tisti, ki pripomore, da je število mladostnih kriminalcev toliko, da gre v posameznih državah modernega sveta v milijone? Ali niso žalostne zgodbe o teh mladostnikih, ki so zastrupljeni po krivdi svojih vzgojiteljev in raznih špekulantov zašli na kriva pota?

Starši slovenski! Vemo, da ljubite svoje otroke. Zato storite vse, da ne bodo uživali strupa modernega sveta. Ostanite raje "starmodni" in dajte otroškim dušam tisto hrano, ki jim bo življenje naredilo res lepo in bo ustvarila prave ideale in krščanski življenjski cilj. Kadar boste v dvomih kako naj to delate, se, slovenski starši, spomnite svojih očetov in mater in njihovih nauk. Verjemite, da so tisti nauki, ki so vam jih vaši starši dajali v Sloveniji, še vedno pravi in edino koristni tudi vašim otrokom, ki jih vzgajate v izseljenstvu.

Dnevne vesti v časopisu o mladostnih kriminalcih so nas napotile, da smo na-

Visoke izgube poljedeljskih zadrug v Jugoslaviji

V našem listu smo že ponovno pisali, kako si sedanja komunistični oblastniki doma na vse načine prizadevajo, kako bi čim več kmečkih gospodarstev spravili pod svoj vpliv in jih vključili v tkz. socialistični sektor, ki ga na vasi predstavljajo komunistične poljedeljske zadruge. Ker so se nasilni poizkusi za pristop kmetov v zadruge izjalovili, in ker je poljedeljska proizvodnja vedno bolj padala, ker so zadruge plačevale kmetom zelo nizke cene za kmetijske pridelke, so komunistični gospodarski načrtovalci izbrali novo pot: Uvedli so tkzv. kooperacijo, t. j. pogodbeno sodelovanje individualnih kmetov z zadrugami. Individualni kmetje ostanejo naprej lastniki svoje zemlje, z zadrugo se samo pogodbeno zavežejo, da bodo na svojem posestvu pridelovali tisto vrsto žita, ki jo določijo zadruge in da v jeseni zadruzi izročijo določeno količino žita po določeni ceni. V zameno pa individualni kmetje dobe od zadruge pomoč v obliki obdelave zemlje s poljedeljskimi stroji in umetna gnojila po nizkih cenah. Vse to, česar kmetje izven zadrug ne morejo dobiti tako lahko, ali pa sploh ne. Zlasti ne strojev in moči za obdelovanje zemlje.

Individualni kmetje imajo v državi še vedno veliko večino, saj imajo okoli 90% vse obdelane zemlje v svoji posesti. Pri vseh težavah, s katerimi se morajo boriti, so kljub temu zlasti v zadnjih letih dosegali lepe uspehe. Pridelke žita se je močno zvišal. Komunisti so seveda na vsi moč hvallili svoj socialistični sektor ter naglašali v propagandnih člankih, da je bil pridelek na zadrugnih področjih mnogo večji, kakor pa pri svobodnih kmetih. Zlasti v letu 1959, ko je bila v Jugoslaviji rekordna žetev. Tudi lani so imeli doma razmeroma dobro žetev. Pridelek je bil kar dober. Tako se je lani prvič po vojni zgodilo, da komunistom ni bilo treba uvažati žita za prehrano ljudstva, ampak so nekaj količin pšenice in koruze mogli celo določiti za izvoz. To dejstvo so v svojem tisku prikazovali kot velik uspeh. Pri tem seveda nikdar niso povedali, da je Jugoslavija žito lahko izvažala že vsa leta pred vojno.

Veselje nad doseženimi uspehi v poljedelstvu, zlasti v socialističnem poljedeljskem sektorju, t. j. v poljedeljskih zadrugah, pa se je precej zmanjšalo, ko so začeli prihajati zaključni računi od zadrug za leto 1959. Ti so pokazali, da investicije v večini zadrug, in to celo v tistih, ki delujejo v najbolj rodovitnih delih države, t. j. v Vojvodini in Slavoniji, presegajo vrednost vsega pridelka žita. Stroški so bili zaradi birokracije, ki je naravnost vzorna v komunističnem sistemu, tako veliki, da bi bilo mnogo ceneje in mnogo bolj ugodno, če bi pšenico uvozili iz inozemstva, kakor pa jo pridelovali doma. Zato so morale osrednje komu-

pisali te misli slovenskim staršem s prošnjo: Čuvajte svoje otroke in varujte jih pred strupom materialističnega okolja!

nistične oblasti znova priskočiti na pomoč zadrugam s ponovno uvedbo regresat ter so ga zadrugam izplačali za nazaj od avgusta 1959 v višini nad 7 milijard dinarjev. Z drugimi besedami se to pravi, da so komunistične zadruge imele 7 milijard ne dobička, ampak čiste izgube.

Izgube so imele celo zadruge s kooperacijami. Tako n. pr. navaja list "Ekonomska politika" z dne 1. oktobra, da je iz zaključnih računov za leto 1959 razvidno, da so imele zadruge v skupni proizvodnji okoli 5,2 milijarde prometa, pri tem pa 216 milijonov izgube. Kot primer nemogočega gospodarstva v poljedeljskih zadrugah isti list navaja neko za-

KOROŠKA

Razgovori na Dunaju

Jugoslovanski zunanji minister Koča Popovič je konec novembra uradno obiskal Dunaj. Na programu so bila v glavnem vprašanja gospodarskega značaja, ki so bila, kot je razvidno iz uradnega poročila, ugodno rešena, odprto pa je ostalo seveda manjšinsko vprašanje, o katerem pravi uradno poročilo: "Obe strani soglašata, da bo pripravljenost, ki je bila izražena od strani Avstrije, da izpolni določbe člene 7 državne pogodbe glede manjšin, kakor tudi upostavitve stikov med avstrijskimi oblastmi in predstavniki manjšin omogočila doseči v vsestransko zadovoljstvo rešitev tega vprašanja in da bodo manjšine tako postale element za pospeševanje odnošajev dobrega sosedsstva."

Avstrijska vlada je tudi obljubila Jugoslaviji posojilo za izvedbo denarne reforme. Govorili so tudi o možnosti sodelovanja Jugoslavije pri širših organizacijah, katerih članica je Avstrija.

Avstrijski zunanji minister Kreisky je priredil Popoviču sprejem v palači Pallavicini 25. novembra, dan nato pa je sprejemal jugoslovanski veleposlanik Sarajčič. Obeh sprejemov so se udeležili številni diplomati, med katerimi je bil tudi Molotov. Slovenski predstavniki so bili tudi povabljeni, na obeh sprejemih je Narodni svet koroških Slovencev zastopal predsednik dr. Valentin Inzko. Koča Popovič se je sestel tudi s predstavniki gradiščanskih Hrvatov.

Občni zbor Kmečko gospodarske zveze. Decembra je bil v Mohorjevi hiši v Celovcu občni zbor te organizacije. Zborovanje, ki se ga je udeležilo veliko število članov, je namesto obolelega predsednika Janka Jenežiča vodil Joško Štikar. Tajnik je za občni zbor pripravil obširen referat o kmetijskem zakonu, ki ga je izdala država za opomoč težkemu gospodarskemu položaju kmetijstva. Po referatu se je vnela živahna debata in so navzoči prerešali še precej problemov, kako poživiti delo Kmečko gospodarske zveze. Sledile so volitve, na katerih je bil iz-

drugo v severnem Banatu, ki je znan po visoki rodovitnosti zemlje, ki je šla v kooperacijo z individualnimi kmeti na površini 40 ha obdelane zemlje. Zadruga je gospodarila tako "vzorno", da je stal zadrugo 1 kg pšenice, ki so jo pridelali na tej površini, 200 dinarjev, prodajna cena za 1 kg pšenice je pa bila samo 36 dinarjev. Torej je investicija za vsak hektar znašala 100.000 dinarjev, zadruga je pa za vsakih 100 dinarjev dobila samo 36 dinarjev.

To je druga stran gospodarskih uspehov komunističnih zadrug v Jugoslaviji. Ne tista, o kateri govore slavospevi listov doma in ki jih pošiljajo v svet, ampak tista, ki jo doma občutijo ljudje, ko morajo dražje plačevati moko in kruh, kakor pa bi ga drugače, če bi bila svobodna proizvodnja in ne odvisna od raznih komunističnih načrtovalec.

voljen za predsednika Mirko Kumer iz Blata, novi odborniki pa so še Lojze Gregorič iz Globasnice kot blagajnikov namestnik ter Oitzl Janez, Ogris Janez in Tolmajer Nužej.

Koroški deželni zbor je brez debate sprejel deželni proračun, ki ga je po sporazumu treh vladnih strank predložil finančni referent Sima. Tako so izvoljeni predstavniki koroških prebivalcev molče izpolnili parlamentarno dolžnost in samo kimaajo sklepom, ki jih sklonejo stranke. Proračun znaša 511 milijonov šillingov in je za 11 procentov večji kot lani. Od tega odpade 169 milijonov šillingov za personalne izdatke. S 4 milijoni šillingov pa bodo "uredili" mnogo stvari: podprli bodo Kmetijsko zbornico, uredili vode, elektrificirali, gradili vozne poti in še marsikaj. Program je zelo lep, samo denarja je precej malo za te namene.

RANKOVIČ POZIVA ČRNOGORCE NA BOJ PROTI NASPROTNIKOM KOM. REŽIMA

V Titogradu v črni gori je Aleksander Ranković, glavni tajnik Soc. zveze del. ljudstva, govoril na IV. kongresu SZDL Črne gore, črnogorske komuniste je pozival na povečani boj "proti praktičizmu in raznim elementom konservatizma, ki odpirajo pot raznim tujim nazorom in plivom", predsednik SZDL Črne gore Blažo Jovanović je pa v pregledu opravljenega dela v črni gori navajal, da so v času od 1954 do 1960 vložili v razvoj gospodarstva v tej republiki okoli 172 milijard dinarjev. Uspehi, ki so jih dosegli v proizvodnji, narodnem dohodku in zaposlenosti po njegovem mnenju še niso v pravem razmerju z vložnimi sredstvi, to pa zaradi neugodne strukture investicij in nizke začne osnove.

Ste v zadregi za darila ZBORNIK-KOLENDAR SVOBODNE SLOVENIJE za 1961 je najlepše!

ARGENTINA

V predsedstvu vlade je dr. Frondizi prejšnji teden začel razgovore s predstavniki tistih političnih strank, ki so sprejele njegovo povabilo za izmenjavo misli o "zakonitosti, socialnem miru, o osnovah gospodarskega razvoja in o prepodi gotovih političnih skupin." Prvi je prišel na razgovore predsednik konservativne ljudske stranke dr. Vicente Solano Lima. Po izmenjavi misli s predsednikom mu je izročil spomenico, v kateri je poudarjeno stališče njegove stranke na gornja vprašanja. Po sestanku s predsednikom je častnikarjem izjavil, da je treba z odločitvijo o prekinitvi odnosov s Kubo počakati nadaljnega razvoja dogodkov. Je za demokratsko sožitje Argentinec in je zato treba dati političnim skupinam, ki so bile leta 1955 ob revoluciji izključene iz političnega življenja, možnost, da se organizirajo na demokratski osnovi ter vključijo v politično življenje. Za predstavnikom konservativne stranke je imel razgovore z dr. Frondizijem predsednik Federalne zveze dr. Basilio Serrano. Po veliki je, da bo stranka ta teden izdelala obširno spomenico o vseh vprašanjih, ki so predmet izmenjave misli s predsednikom, ter mu jih poslala v nad. postopanje. Obširno spomenico o pogledih neodvisne državljanske stranke na gornja vprašanja sta predstavniku izročila predstavnika te stranke dr. Alfredo Varelli in dr. Julij Chamizo. V ponedeljek so se obiskali politikov pri dr. Frondiziju nadaljevali. Ta dan je bil določen za razgovore s predstavnikom Ljudske zveze dr. Juanom Atilijem Bramuglio, in torej pa s predstavniki vladne intrantigentne državljanske radikalne stranke.

Dr. Frondizi je imel v vladni palači sestanek z ministri vojnih resorov ter člani Komisije za ugotavljanje komunistične preračunskosti delavnosti v državi. Predsednik te komisije dr. José Aceres Monié, drž. podtajnik v min. za narodno obrambo in notr. min. dr. Vitolo sta na sestanku podrobno poročala o komunistični razdiralni delavnosti v najrazličnejših oblikah v državi. Sprejeti so bili potrebni sklepi za preprečitev in onemogočenje te delavnosti.

Na mednarodnem letališču na Ezeizi so v nedeljo popoldne v carinskem oddelku oboje roparji izvršili drzem rop. Po ustrahovanju uradnikov so iz blagajn odnesli zlatih palic v vrednosti 60 milijonov pesov. Zlato je prišlo iz inozemstva ter je bilo namenjeno za nekatere banke v Buenos Airesu ter La Platí. Policija je uvedla obširne preizkave ter je pridržala v zaporu vse uradnike, ki so bili v času roparskega napada na letališču.

Komunisti v Buenos Airesu so sklenili, da bodo pri nadomestnih volitvah 5. februarja glasovali za soc. veterana dr. Palacios, ki je kandidat za senatorja argent. soc. stranke. Ob tej priložnosti so znova vrgli v javnost geslo po ustanovitvi ljudske demokratske fronte, ki naj bi prevzela oblast v državi.

Iz političnega življenja jugoslovanske emigracije

V Svobodni Sloveniji vedno spremljamo, in če je le mogoče tudi sprti registriramo, politična dogajanja ne samo med slovensko, ampak tudi med hrvatsko in srbsko emigracijo. Zlasti tiste dogodke, ki se nanašajo na medsebojne odnose treh narodov, in iskane možnosti za njihov skupen nastop.

Živahnijeje razpravljanje o možnosti rešitve spornih vprašanj med njimi, zlasti med Hrvati in Srbi, in glede bodoče ureditve Jugoslavije, ko v njej ne bo več komunistične diktature, se je premaknilo z mrtve točke zlasti v zadnjih dveh letih. K temu sta pripomogli najprej predavanja o stališčih Slovencev in Hrvatov do Jugoslavije, ki sta ju imela v letu 1959 na Srbski univerzi v Čikagu dr. Miha Krek kot politični predstavnik Slovencev, dr. Branko Pešelj pa za Hrvate. Dr. Krek je pred zbranim srbskim občinstvom govoril 11. aprila, dr. Pešelj pa 28. nov. 1959. Oba njuna govora smo zaradi zanimivosti v Sv. Sloveniji v celoti objavili. V letu 1960 je na isti univerzi v Čikagu govoril o gospodarskem edinstvu Jugoslavije Ivan Avsenek. Tudi njegovo predavanje je vzbudilo veliko zanimanje. Slovenci v emigraciji so lani za Veliko noč izdali tudi znano formulo, v kateri so povedali kako si zamišljajo reševanje in urejevanje notranjih zadev v Jugoslaviji.

Tako so Slovenci in Hrvati povedali odkrito svoje mnenje in stališče. So za

federacijo odn. konfederacijo bodoče Jugoslavije. Sedanja državna ureditev naj bi po Slovenski formuli bila izhodiščna točka za iskanje trajnih rešitev.

Na izjave slovenskih in hrvatskih političnih predstavnikov je na isti čikaški univerzi odgovorjal v imenu srbske emigracije, ki živi v Ameriki, dr. Milan Gavrilović, predsednik srbske zemljoradniške stranke. Po navedbah pariške politične revije "Savremenik" (št. 47 - 48, 1960) je dr. Kreku in dr. Pešlju odgovoril med drugim takole:

"Srbi sedanje Titove razdelitve ne morejo sprejeti že zaradi starega pravila: vse, kar ti je dal in daje sovražnik, zavrni, pa četudi ne veš, zakaj je to dobro. Odločitev za federacijo ali konfederacijo ne rešuje vprašanja mej, meje pa morajo biti, če ne želimo, da bodo tudi to Hrvati smatrali samo za eno stopnjo, da bi se potem, ko bi bile "zunanjepolitične" razmere ugodnejše, ločili ali se vsaj skušali oddvojiti s čim večjim področjem". Tudi v Krovkem predlogu za ohranitev Jugoslavije je treba vedeti za meje proti Hrvatim. S samo izjavo za Jugoslavijo to vprašanje ni rešeno. To vprašanje je treba rešiti prej". Dr. Gavrilović zatem omenja zahtevo dr. Krnjeviča, glavnega tajnika HSS, po "neodvisni hrvatski državi". Omenja tudi njegovo zahtevo po področjih vse do Drine in Save. Omenja dalje dr. Mačkova navodila hrvatskim kmetom, naj izboljšajo

svoje stike s srbskimi kmeti, "da bo končna osvoboditev prišla s čim manjšimi žrtvami". V dr. Krnjevičevi politiki sporazumevanja z vsemi narodi okoli Srbov gleda dr. Gavrilović politično obkroževanje Srbov in zatrjuje, da iz tega lahko nastane velika katastrofa. Dobesedno izjavlja: "Je pravica, ki je nihče in nikdar Srbu ni mogel vzeti, to je pravica do smrti. To je pravica da da svoje življenje za ideal, v katerega veruje. Jaz pa vprašam danes Srbe in Hrvate, vsakega Srba in Hrvatata: ali smejo to svojo osebno pravico na smrt spreminjati v pravico do smrti svojih lastnih narodov?"

V letu 1960 je pa bilo v srbski in hrvatski politični emigraciji še več dogodkov. Ker so vsi v zvezi z hrvatsko-srbskimi odnosi in je prav, da zanje vedo bralci Svobodne Slovenije, jih bomo sedaj ob nastopu novega leta navedli kot kronisti, ne da bi navajali stališče, ki ga imajo odn. utegnjevo zavzeti do njih Slovinci. So to: Vsesrbski kongres v Čikagu, kongres Trivunčevih radikalov istotam, kongres Hrvatske seljačke stranke v Bruslju v Evropi in kongres Srbske narodne odbrane v Torontu v Kanadi.

Vsesrbski kongres

Srbi imajo v emigraciji vrsto uglednih političnih osebnosti. Žive v Sev. Ameriki, Kanadi, Angliji, v Franciji in drugih državah.. V Sev. Ameriki je bil do svoje smrti najvplivnejši Konstantin Fotić, biv. dolgoletni jug. poslanik v Washingtonu. Po njegovi smrti je njegovo mesto zavzel, zemljoradnik dr. Milan Gavrilović.

V Kanadi je deloval Adam Pribičević. Pa je že umrl. V Angliji je pa kar zbor vplivnih osebnosti. Največji ugled je imel stari Slobodan Jovanović, dokler je živel. Umrl je tudi Jovo Banjanin, za njim pa biv. predsednik Bogoljub Jevtič, katerega so pokopali v Parizu. Njegova smrt je bila za srbsko emigracijo v Evropi hud udarec zaradi dobrih zvez z vladami zahodnih držav. V Angliji je sedaj med najuglednejšimi polit. osebnostmi vodja demokratov Božidar Vlajič, v Parizu je tudi močna srbska politična emigracija. Je tam več biv. ministrov in poslancev. Navajamo samo biv. predsednika vlade Dragišo Cvetkovića, za katerega pa čujemo, da je že dalj časa hudo bolan. V Parizu živi in deluje tudi predsednik Soc. stranke Jugoslavije dr. Zivko Topalović in izdaja svoj list "Sindikalist". V Argentini je bil od srbskih polit. osebnosti najuglednejši dr. Milan Stojadinović, dokler ni pred leti napravil znane dogovora s pok. dr. Pavelićem, kar mu je pri Srbih v političnem pogledu zelo zmanjšalo ugled. Sedaj se v glavnem bavi z izdajanjem znanega gospodarskega lista "Economista".

Kakor se v emigraciji rado dogaja, tudi med Srbi ni edinosti. Zato so se nekatere osebnosti te emigracije že več let trudile, da bi razne srbske ustanove in organizacije povezale v tesnejšo zvezo, da bi na ta način tudi Srbi dobili reprezentativno telo, kakor ga imajo Slovenci in Hrvati. Zlasti srbski vladika za Ameriko in Kanado Dionizij je delal v tem razvju, njegov glav-

ni pomočnik v Evropi je pa bil Stevan Trivunac, ki živi v Parizu in vodi tam svojo skupino radikalov. S tem Trivuncem, ki med srbskimi radikali zastopa pašičevske poglede na Slovence in Hrvate, je po prihodu v Pariz in vse do odhoda v domovino najtesneje sodeloval pok. Fran Erjavec. Zato mu je Trivunac ob smrti v "Glasu kanadskih Srba" napisal tudi daljši nekrolog z veliko sliko.

Vladika Dionizij in omenjeni Trivunac sta pa priprave za vsesrbski kongres vodila na tak način, da sta odbila kar večino uglednih srbskih osebnosti, ustanov ter organizacij. Zlasti v Evropi. Vsi ti so odklonili udeležbo na vsesrbskem kongresu in se njegovim sklepom ne podrejajo.

Tako so se na povabilo dr. Živka Topalovića, predsednika Soc. stranke Jugoslavije sestali dne 21. maja 1960 v Parizu predstavniki demokratskih strank in javni delavci. Po sestanku, na katerem so razpravljali samo o vsesrbskem kongresu, so izdali poročilo, v katerem pravijo, "da so večletni napori, da bi se ustanovilo reprezentativno telo srbskih demokratskih, narodnih, verskih, političnih in kulturnih organizacij ter ustanov v svobodnem svetu, ki bi bilo nosilec narodno-politične borbe, ostali brez uspeha. Ta zamišljena ustanova, četudi bi do nje prišlo, ne bi mogla doseči glavnih ciljev v borbi proti diktatorskemu režimu, ker v mednarodnem svetu ne bi mogla dobiti odgovarjajoče zaslombe." Zato po njihovom mnenju prihaja vsak dan "vse bolj do izra-

Novice iz Slovenije

Kettejev klub mladih je novo umetniško združenje v Novem mestu. Ustanovili so ga ljubitelji umetnosti.

V Ljubljani je imel lani šentjakovski oder 193 predstav s skoro 60.000 gledalci. Člani tega gledališča so izvedli tudi 23 gostovanj. Let sezona se je začela oktobra. Od domačih del so na spored: "Lepa Vida", ljudska igra po motivih narodne pesmi Vinka Trinkausa, "Visoška kronika Ivana Tavčarja, Vdova Rošinka Cvetka Golarja, Mornarjeva nevesta, opereta Marijana Pišla, Veliki mož, komedija Ljube Prener, Pokojnik, komedija Branislava Nušiča, Če je žena nema, veseloga hrvaškega avtorja Vitomila Rabadana in Hvarčanka, renesančna komedija Marijana Benetoviča.

V prvi semester v šolskem letu 1960-61 se je vpisalo na ljubljansko univerzo okoli 3.500 študentov, na razne visoke šole pa okoli 3.000 študentov.

V Mariboru so odprli Višjo pravno, Višjo agronomsko in Višjo stomatološko šolo.

Za stoletnico steklarne v Hrastniku je podjetje Viba film v Ljubljani izdelalo kratkometražni film Zaklad v dolini. Režiser je bil Jože Pogačnik, snemalec Janez Kališnik, glasbo pa je napisal Bojan Adamič.

Tovarna mlečnega prahu v Murski Soboti daje tedensko na trg nad 2 tona mlečnega prahu. Njena sedanja zmogljivost je dnevna predelava 30.000 l mleka v mlečni prah. Tovarna, za katero je dorovala vso opremo Mednarodno organizacija za zaščito otrok UNICEF, poleg mlečnega prahu izdeluje tudi jajčni prah za tovarne testenine.

V Mariboru so pri glavni žel. postaji odprli novo sodobno poslopje prometne pošte Maribor 2. Poslopje, ki so ga začeli graditi leta 1958 in so zanj znašali stroški 194 milijonov dinarjev, ima lasten železniški tir, pokrit peron za avtomobilski promet ter lastne delavnice za vzdrževanje poštne vozila, stroje za dviganje in praznenje poštne vreče, naprave za žigosanje poštne pošiljke ter za prodajo znamk in vrednotnic.

Ljubljanski poklicni gasilci so se z dosedanjih prostorov v Mestnem domu preselili v lastni gasilski dom za Bežigradom, ki je opremljen z naj sodobnejšimi napravami modernega gasilstva.

Na ekonomski fakulteti ljubljanske univerze so ustanovili statistični odsek, ki bo dajal strokovne moči za statistično službo pri statističnih ustanovah, komunah, okrajih in raznih zavodih.

Na občnem zboru fakultete za rudarstvo, metalurgijo in kemijsko tehnologijo v Ljubljani so navajali, da so profesorji te fakultete in njihovi pomočniki v minulem šolskem letu izdali nad 70 znanstvenih publikacij ter izvršili nad 100 znanstvenih raziskav. Pritoževali so se pa, da na njej številni asistenti vedno pada, čeprav ima ta fakulteta po združitvi z naravoslovno fakulteto

največ slušateljev na ljubljanski univerzi.

Zveza zgodovinskih društev Jugoslavije je navezala stike s skupino italijanskih zgodovinarjev. Slednji so bili lanske jeseni že gostje pri svojih jugoslovanskih tovariših v Beogradu. Na skupnih sestankih so izmenjavali misli o italijansko-jugoslovanskih odnosih v zadnjih sto letih. Zanimali so se tudi kako so bili ti odnosi prikazani v učnih knjigah obeh držav.

Na septembrskem sestanku Glavnega odbora Soc. zveze delovnega ljudstva v Ljubljani so ugotovljali, da je Titova udeležba na XV. zasedanju glavne skupščine OZN močno povečala zanimanje ljudstva za zunanje politična vprašanja. Kot dokaz za svojo trditev so nazvali "spontano reakcijo na provokacije peščice protijugoslovanskih elementov v New Yorku in protest proti ameriškim oblastem, ki niso ničesar ukrenile, da bi zagotovile nemoteno bivanje delegacij na XV. zasedanju generalne skupščine ter odločne zahteve, da so to uredi".

Blizu Gospiča v Liki gradijo titovske vojaške oblasti moderno vojaško naselje z velikim vojaškim letališčem za pristajanje letal na reaktivni pogon.

Na sestanku odbora za zunanjo trgovino pri Trgovinski zbornici za LR Slovenijo so ugotovili, da je bil lani v prvem polletju v Sloveniji za 14% večji izvoz in za 71% večji uvoz kot v istem razdobju lanskega leta. Do junija so iz Slovenije izvozili 17.607 vagonov blaga v vrednosti 8379 milijonov deviznih dinarjev, v istem času pa uvozili 27.321. vagonov blaga v vrednosti 14.520 milijonov deviznih dinarjev. Na sestanku so si belili glave, kako bi zmanjšali veliko neskladnost med izvozom in uvozom.

V Ljubljani je izšla monografija Nikolaja Pirnata, v tisku je pa monografija Ivana Groharja. Še letos bosta izšli monografiji Karla Putriha in Fran-

ceta Pavlovca. V pripravi so monografije Jakopiča, Jame, Sternena, Frančeta Miheliča in Frančiška Smerduja. Za prihodnje leto pa napovedujejo tudi monografije starejših mojstrov Ivanke Kobilica, Berganta in Vesela.

Umrlí so. V Ljubljani: Alojz Jesih, Miro Fajon, farmacevtski pomočnik, Matija Švigelj, šef računovodstva na univ. v p., Eva Mlekuž, uč. v p., Marija Milič, roj. Grlane, Iva Murmayer, roj. Trkave, vdova, Ema Kovačič, roj. Bozzini, Ivan Zagorc, višji sodni oficial v p., Marija Turel, roj. Stepančič, Pavel Pečenko, upok., Marija Hrastnik, roj. Travn, Viko Mavrič, žagarski mojster, Anton Krišnjak, upok., Marija Besenčar, Janko Alič, višji PTT kontrolor v p., Frančiška Švara, roj. Gulič in Matija Marinček, notar v Novem mestu, Franc Cerar, elektromonter v Lukovici, Bogdan Mavri v Vrhnikih, Pavle Jaklič, uč. v p. na Vrhnikih, Barbara Doležal, upok. v Mariboru, Fanči Aparnik, roj. Malešič v Vidmu-Krškem, Anton Sterle v Baču, Ivan Švigelj, mesar in pos. v Štanjelu, Marica Čufer, roj. Oblak v Železnikih, Ivan Bizjan v Zalogu, Jože Kavčič, žel. v p. v Novi Gorici, Pepca Ihan, roj. Bodlav v Novem mestu, Franc Paternejl, montažni nadzornik v Škofiji Loki, Franc Butinar, žel. v p. v Ilirski Bistrici, Martin Šalomon, žel. kurjač v Sevnici in Štefan Goršek v Trbovljah.

V Sloveniji deluje 1312 zdravnikov. Njihovo število se je v zadnjih petih letih zvišalo za 300. Zvišalo se je tudi število medicinskih sester, ni pa še vedno zadovoljivo, kajti med tem, ko pride en zdravnik na 1200 prebivalcev, pride v Sloveniji ena medicinska sestra še vedno na 1600 prebivalcev.

Novi Sad v Vojvodini je kot staro srbsko kulturno središče sedaj dobilo tudi popolno univerzo. Na otvoritveni slavnosti je drž. sekretar za prosveto in kulturo Krsto Crvenkovski povdarjal potrebo, da se mora v državi število diplomiranih študentov letno dvigati od 12.000 na 14.000, potem pa narasti na 20.000 in še več. Povedal je tudi, da letno na jugoslovanskih univerzah diplomira 2000 medicincev.

SLOVENC V ARGENTINI

BUENOS AIRES

† ŽUPNIK FRANC KOLENC

V petek dne 13. januarja v prvih popoldanskih urah je umrl v Bs. Airesu po daljšem trpljenju g. župnik Franc Kolenc.

Rajni g. župnik je bil Idrijski rojak. Rodil se je dne 27. marca 1898 leta. Študiral je na tamošnji realki, po maturi je pa vstopil v ljubljansko bogoslovje in bil posvečen v duhovnika 18. julija 1920. Po novi maši je bil kaplan v Borovnici, Sodražici, Sori in Dobriču, nato pa župnik v Hinjah, kjer so mu komunisti med revolucijo ubili dva kaplana. Sam si je rešil življenje s tem, da se je pred njimi umaknil v Ljubljano. Begunska leta je preživel na Koroskem, po prihodu v Argentino je bil najprej kaplan v župniji San Cristobal v Bs. Airesu, nato pa duhovnik v bol-

nišnici Rawson. Zaradi težke bolezni, ki ga je spremljala polnih 40 let, je službo v tej bolnišnici pustil ter v zadnjih letih pomagal v dušnem pastirstvu na raznih farah v Bs. Airesu.

Maja meseca lanskega leta je resno zbolel. V bolnišnici Rawson je bil nad mesec dni. Z bolnišnice se je vrnil na faro Sv. Vincencija v mestnem delu Mataderos. Meseca septembra 1959 se mu je zdravje poslabšalo ter se je zatekel v bolnišnico Salabery. V njej je bil nad tri mesece, dokler ga Bog dne 13. januarja 1961 ni rešil trpljenja.

Njegovo truplo so položili na mrtvaški oder v župni cerkvi Sv. Vincencija, odkoder je bil pogreb v soboto 14. t.m. Ob 10. uri je imel peto črno mašo g. župnik Gregor Mali. Pri maši sta mu stregla g. Jože Jurak in kaplan bolnišnice Rawson. Po maši je bila peta

Libera v latinskem jeziku. Nato so krsto zaprli ter jo položili na mrtvaški voz.

Na zadnji poti je pok. župnika Franca Kolenca spremljalo 6 slovenskih duhovnikov in sicer poleg g. župnika Gregorja Malija še gg. Stanko Škrbe, Jože Jurak, Anton Smolič, p. Ciril Petelin ter spiritual semenišča v Adroguetu dr. Filip Žakelj, župnik iz župnije Sv. Vincencija, kaplan iz bolnišnice Rawson in več slovenskih rojakov, znanec pok. župnika Kolenca.

Pogrebne obrede na buenosaireskem pokopališču Flores je opravil g. župnik Gregor Mali, ki se je od rajnega župnika Kolenca tudi poslovil z iskrenimi besedami. Navajal je, da je pok. župnik Kolenc dopolnil 62 let svojega življenja in 40 let mašništva. V dušnem pastirstvu v Borovnici, Sodražici, Sori in Dobriču ter Hinjah je vneto deloval. Povsod se je držal navodil svojih cerkvenih predstojnikov, predpisov cerkvenega zakonika in moralke.

Ves čas duhovništva ga je spremljala mučna in nadležna bolezen, ki jo je pa prenašal tako, kakor da je ne bi imel. Zahvalil se je vsem, ki so bili dobri z njim, ga sprejemali in mu izkazovali dobrote. Rajnega župnika pa je priporočil vsem v spomin in molitev.

Ker je g. župnik župnije Sv. Vincencija vse poskrbel za pogreb in v zadnjem času skrbel tudi za rajnega g. župnika Kolenca, in ker se je več vernikov te župnije udeležilo pogreba, je spregovoril nekaj besedi v kasteljansčini tudi g. Stanko Škrbe. Prikazal je življensko pot pok. g. Kolenca in njegovo delo v dušnem pastirstvu. G. župniku, ki je rajnega g. Kolenca večkrat obiskoval, se je zahvalil za vso naklonjenost, ki mu jo je izkazoval.

Naj počiva v miru in pri Bogu uživa plačilo za vse trpljenje v življenju.

Osebné novice

Družinska sreča. V nedeljo je bila krščena v San Martinu Emilija Mercedes Gričar, hči Janeza in Helene Klemenčič iz Carapachaya. Krstne obrede je izvršil g. Jože Jurak, za botra pa sta bila Karol Gričar in Rozalija Klemenčič. V družini Rozmana Frančeta in njegove gospe Lojzke roj. Zajc v Lanusu se je rodil pretekli teden sin. Čestitamo!

Ga dr. Julija Payman je bila v zadnjem času v zdravniški oskrbi v nemški bolnišnici. Sedaj se ji je zdravje že toliko popravilo, da je lahko bolnišnico zapustila ter je sedaj v domači oskrbi in negi. Želimo ji čim prejšnjo popolno ozdravitev.

† Jožefa Grabnar. Iz domovine je prišlo žalostno sporočilo, da je 24. dec. 1940 umrla v St. Vidu pri Stični v visoki starosti skrbna mati gospe Jožefa Grabnar roj. Stepec. Življenje jo je težko preizkušalo, vendar ni klonila nikdar. Mož Janez se je smrtno ponesrečil v gozdu, ko je najstarejši sedmih otrok imel 14 let. Sama je nato vodila posestvo. Najstarejši sin Janez je umrl, ko je služil vojaški rok v Jugoslaviji. Sinova Tone in Francej sta pa dala življenje za domovino v borbi proti komunizmu. V Argentini žalujejo za mamo sinova Jože z družino in Alojzij, vnuk Jože in vnukinja Julija por. Bavec z družino, v domovini pa sin Ignacij z družino, hči Jožefa por. Piškur in snaha z otroki. Vsem izrekamo globoko sožalje.

Vsaki teden ena GORENJSKA

Leopold Turšič

Včasih nad ravnino savsko hud vihar se razdivja — prvi se nam iz viharja solnčni sveti Jošt smehlja.

Smej se, smej se, sveti Jošt, nam v težkega življenja dni, naj vihar meglo razganja, solnce v dušah vžigaj ti!

Solnce in ljubezen vročo do teh zdravih rodni tal — božji srd naj ga zadene, kdor bi se jih sramoval!

RAMOS MEJIA

Poroka

V soboto 14. jan. sta se poročila v cerkvi Marije Pomočnice v Don Bosco g. Ivan Fajfar in gđ. Nada Skvarča. Poroka je bila ob 7. uri zvečer s poročno sv. mašo, pri kateri le po pel pevske zbor iz San Martina, kateremu je nevesta zvesta članica že dolgo let. Za priči sta bila: ženinu g. Jože Cestnik, nevesti pa njen brat g. Lojze Skvarča. Poročne obrede in sv. mašo je opravil č. g. Janko Mernik, voditelj Mladinskih domov, katerima sta ženin in nevesta pripadala. Mlademu paru želimo vso srečo in veliko božjega blagoslova.

BOULOGNE

Sv. maša za Slovence je bila v nedeljo v Boulogne, v cerkvi Santa Rita, kjer je nekaj časa župniku g. Albin Avguštin. Ob pol desetih se je začelo sv. opravilo. Ljudi je bilo kar precej. Seveda so prišli tudi od drugod. Pri maši je lepo pel božične pesmi slov. pevski zbor iz San Fernanda, kjer poje vsako nedeljo pri sv. maši. Sv. mašo je daroval g. župnik Avguštin. Med mašo je bila tudi pridiga. Najprej v kasteljansčini, nato pa v slovensčini.

CARAPACHAY

V nedeljo 15. jan. je bila krščena v Munro Ana Skarlovnik hči g. Maksa Skarlovnik in g. Anice Tomažević. Za botra sta bila g. Lovrenč in gđ. Tončka Tomažević. Krstil pa je č. č. Janko Mernik.

BLED

PRVI HLADILNIK S SLOVENSКИM IMENOM!

Sedaj v štirih velikostih, najmodernejših oblikah in opremi. V kvaliteti prekaša najboljšo, v cenah najcenejšo.

Dvojna garancija za dobo 5 let! Oglej in nabavi si ga pri

Novak P.

Cerrito 2245, Lomas del Mirador

za potreba po ustanovitvi kvalificirane narodno-političnega organa vse jugoslovanske demokratske emigracije". Pri tem dostavljajo, "da je dejstvo, da največja odgovornost za ohranitev jugoslovanske države pada na Srbe, ki so za njeno ustanovitev doprinesli tudi največ naporov". Zatem pa pravijo, da je ravno tedaj, ko je bilo na ustanovitev take ustanove mogoče gledati z malo večjimi izglede na uspeh "prišla protidemokratska in razbijalska akcija Stevana Trivunca, katero so pripadniki Narodne radikalne stranke v emigraciji v svojem sporočilu z dne 21. februarja, kakor tudi v poročilu anketnega odbora z dne 10. maja 1960 že jasno in odločno obsodili". Za Trivunca dalje pravijo, "da kljub tradiciji srbskih demokratskih strank organiziranih kamari, ki ima namen razbijati demokratske sile".

S pozivom, da je kljub temu treba nadaljevati z naporom za ustanovitev skupnega jugoslovanskega narodno-političnega organa, ki bi lahko bil "alternativa sed. komunističnega režima v državi" in ki "ne bi izključeval afirmacije naših etničnih komponent", predstavniki srbske emigracije v Parizu zaključujejo svoje odklonilno stališče do udeležbe na vsesrbskem kongresu v Čikagu. To sporočilo so podpisali poleg dr. Zivka Topaloviča kot predsednika Soc. stranke Jugoslavije, dr. Aleksander Vukčević za Narodno radikalno stranko, dr. Milorad Radovanović za Demokratsko stranko, dr. Milan Purič, član izvršnega odbora Zveze

zemljo radnikov in biv. poslanec dr. Radivoj Vorkapič.

Za vodstvo Demokratske stranke sta odklonilno stališče do vsesrbskega kongresa zavzela Božidar Vlajić in Radoje Knežević. Vladiki Dioniziju sta poslala pismo iz Londona dne 23. maja 1960. V njem potrjujeta prejem njegovih pisem z dne 10. aprila in 2. maja 1960 v zvezi s sklicanjem kongresa za ustanovitev Srbskega narodnega odbora na Vidov dan v Čikagu. V pismu navajata da je vladiki znano stališče demokratske stranke, da je ustanovitev takega organa potrebna, toda pri tem je treba upoštevati "minimalni narodno-politični program, ki bi ga dogovorno sestavili in sprejeli vsi sklicatelji kongresa. Dogovor mora tudi vsebovati soglasje glede tega, kdo bo vse povabljen na kongres, kakor tudi soglasnost glede organizacije in sestave odbora". Dalje naglašata, da sta pri pripravah lojalno sodelovala, da bi do ustanovitve takega organa prišlo, "ki bi zastopal narodne koristi demokratskega srbstva in vodil z uspehom borbo proti komunističnemu režimu v Jugoslaviji". Omenjata, da je v tem pogledu bila dosežena soglasnost že leta 1957. Tega sporazuma pa nihče ni izvajal in pod predsedvom vladike Dionizija je bilo več akcij za ustanovitev srbskega narodnega odbora v popolnem nasprotju z doseženim sporazumom.

Zato ugotavljata, "da po njunem globokem prepričanju kongres, ki ga sedaj sklicujejo in "Načrt akcijskega odbora za sestavo Srbskega narodnega

odбора ne moreta dovesti do zaželenega cilja. Rešitev teh vprašanj prepučati kongresu z udeleženci, ki so povabljeni brez pravilnega kriterija, in na katerem bodo dejansko odločevali, ki stanujejo v Čikagu in okolici, kakor tisti, ki imajo denar, da bodo na kongres lahko prišli, medtem, ko bodo vsi ostali via facti izključeni, to so metode, ki jih predstavniki demokratske stranke ne morejo sprejeti in za kongres tudi ne prevzeti odgovornosti".

Vsesrbski kongres je bil 29. in 30. junija 1960 v Čikagu. Sklical ga je "akcijski odbor srbskih organizacij na čelu z vladiko Dionizijem". Na kongresu je govorilo več govornikov. Dr. Milan Gavrilović o potrebi združitve Srbov. Vladiko Dionizija je hvalil zaradi njegovih naporov, da bi odstranil razprtje med srbsko emigracijo. V tem pogledu ga je primerjal s sv. Savom. O potrebi zbiranja Srbóv je govoril tudi Trivunac. Njegov govor je v toliko zanimiv, ker ga je večino posvetil Slovence. Med drugim je naglašal, "da smo danes priče žalostnemu dejstvu, da je v tej naši veseli skupni državi, da je edini narod, največji narod, najboljši narod, najmočnejši narod, najposobnejši narod, naš srbski narod poslan v oslovsko klop" in "da ima vsaka gnida v tej, kot to danes strokovno nazivajo, večnarodni državi pravico, da dela kar hoče, da kradé srbsko narodno imetje, da jemljejo, da se vsiljujejo". Dalje se pritožuje nad srbsko neslojgo ter pravi, da so se vsi v emigraciji organizirali, samo Srbi ne. Za Slovence

pravi "Slovenci kot najbolj praktični ljudje, kot businessmeni med nami, že leta 1945". Enako so storili Hrvati, Volksdeutscherji, Makedonci in Albanci. Zatem pa nadaljuje: "Vse to se je združilo in vsem temu družinam iz te naše bivše skupne države je prvi in glavni cilj, delati ne proti Titu, ne proti komunizmu, temveč proti srbskemu narodu. Pri tem delu so edino Slovenci zavzemali, če ne drugega, vsaj nevtralnno stališče. Toda pred nekaj dnevi smo bili deležni dveh njihovih izjav. V izjavi njihovega Slovenskega narodnega odbora se izjavljajo, da naj bi se jutrišnja osvobodena demokratska Jugoslavija začela z današnjo Titovo razdelitvijo. To je zelo zelo z njihove strani in najlepša jim hvala. Toda kaj pomeni ta administrativna razdelitev? To pomeni: vsi Slovenci skupaj, več ali manj vsi Hrvati skupaj, a Srbi razbiti na štiri enote. Lepa jim hvala za tako bratstvo, za tako bratsko ponudbo in za tak bratski predlog. Vzemite razliko med našim stališčem do njih in njihovim napram nam. Ko je bilo na dnevnem redu tržaško vprašanje, smo vsi mi Srbi kot eden skočili in se postavili na stran bratov Slovencev. Zelo dobro smo vedeli, da današnji Trst ni slovenski, da je po številu prebivalstva bolj italijanski, toda tega nismo vpraševali. Smatrali smo, da moramo Slovenci pokazati svojo bratsko solidarnost in to smo pokazali. Ni se treba tega sramovati, ni tega treba obžalovati. Ravno v tem je naša veličina, v tem je naša premoč nad vsemi njimi.

Zatem pa nadaljuje: "Zdaj druga izjava. Neki ugleden slovenski javni delavec (I. A. v Hrvatski Sloveniji. Op. ur.) je napisal članek v nekem njegovem časopisu in rekel: 'Srbi naj vedo, da Slovenci nismo za vsako ceno za Jugoslavijo. Mi bomo za Jugoslavijo, a bratje Srbi naj razumejo, da je skrajni čas, da nam ostalim nehajo stalno poudarjati in na nos pribijati svojo premoč, a ta je: njihova številčna premoč, njihova monarhijska dinastija, njihova patriaršija in pravo, ker so številčno močnejši od nas vseh, da bodo številčno bolj zastopani v vseh organizacijah in organiziranih skupnih državah'. Pravi, vse bo dobro, če pušče bratje Srbi te rekvizite svoje premoči naprav nam in naz nami v kaki kurti ali v kakem predalu".

Končno je dejal: "Prišel je zdaj čas, da vsem tem prijateljem odgovorimo, prijateljem brez narekovaja in pod narekovajem in vsem tem bratom, bratom in nebratom in vsem sovražnikom srbstva, a v prvi vrsti lastnim defetistom. Vsi se motijo, če mislijo, da predstavljajo Srbe in srbski narod tisti mrhovinarji med nami, ki take izjave pozdravljajo na škodo srbskemu narodu, ki ploskajo takim izjavam in ki soglašajo s tem, da bomo mi v tej veseli bodoči skupni državi, to kar smo danes v Titovini, drugorazredni državljani, brez prava, da bodemo to, kar smo."

Za Trivuncem je govoril tudi predsednik gibanja srbskih četnikov Ravne gore "četniški vojvoda" Momčilo Djujić.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

SLOVENCI PO SVETU

KANADA
 Uprizoritev "Kresnička" v Torontu
 Uprizoritev znane slovenske mladinske spevoigrice "Kresniček" dne 12. in 13. novembra v Torontu je še danes vsem v živem spominu. Udeležba na predstavah je bila lepa, zlasti v nedeljo. Nanjo so prišli rojaki celo iz Hamiltona in St. Catharines. Navzoči so pa bili tudi kanadski gostje: profesorski zbor "Mednarodnega zavoda" in več gojencev tega zavoda.
 Pri izvedbi spevoigrice so sodelovali: glasbeni vodja Lazarist Tone Zrnc, pri klavirju je bila Mili Ponikvar, rajanje kresnic in vil Valentina Brence in Zinka Brunškova, svetlobne učinke je ustvarjal Ciril Soršak, kostume za nastopajoče so izdelale sestre in matere nastopajočih otrok. V vlogi Kresnička je nastopila Silvea Ovčjak tako doživeto, da je žela splošno odobravanje.
 Kanadski gostje so bili nad predstavo naravnost navdušeni.
 Iz življenja Slovencev v Torontu
 Krščenici so bili: Helena Kuzmič, hčer-

ver Plate z 1:0, Boca Juniors pa Casco da Gama z 2:0, v Montevideo pa je Cerro, skromen klub, ki pa je letos zasedel v urugvajski ligi drugo mesto, premagal Corinthians s 3:2.
 Znano južnoafriško rugbyjsko moštvo je na turneji v Angliji doseglo 24. zaporedno zmago. Premagalo je reprezentanco iz Neath (Wales) s 25:5. Pred meseci je to moštvo gostovalo tudi v Argentini in je premagalo vse nasprotnike, tudi državno reprezentanco, z velikimi razlikami.
 V Mariboru je bila 6. novembra končana kazenska razprava proti Vobiču in soobtožencem v znani aferi ob priliki tekme Branik: Karlovac. (Svojčas smo o tem poročali). Sodisce je zaslišalo 44 prič; ker pa so bile izjave precej naprotujoče, je sodisce vse obtožence oprostil, ker niso bila njihova dejanja dokazana.
 V Beogradu je konec novembra atlet Crvene zvezde Apolović izboljšal za 3 cm jugoslovanski rekord v skoku s palico, ki ga je imel Slovenec Lešek iz Celja. Apolović je preskočil 4,45 m.

Poročili so se: g. Pavel Šaronja in gđ. Jožica Suhadolc; g. Avgust Strasec in gđ. Marija Kovačič; g. Stanko Lubinic in gđ. Terezija Cvetka Škof; g. Jože Jamnik in gđ. Marija Prijatelj; g. Marjan Kovač in gđ. Marija Robič.

NOVICE IZ SLOVENIJE

V Kopru je bil lani v začetku avgusta I. jugoslovanski folklorni festival. Na festivalu so nastopale razne folklorne skupine iz vseh delov države. Iz Slovenije akademska folklorna skupina Franc Marolt iz Ljubljane. Prireditelji folklornega festivala žele, da naj bi nastopi jugoslovanskih folklornih skupin postali vsakoletna kulturna manifestacija v mestih istrske jadranske obale.
 Viktor Repič je Titov diplomatski predstavnik pri abesinskem cesarju.
 Značilnost Mariborskega tedna je bila lani velika modna revija, ki je bila dejansko revija jugoslovanske konfekcije. Pri njeni organizaciji so sodelovala podjetja iz Slovenije, Hrvaške in Srbije.
 Pri Mohorjevi družbi v Celju je izšla 2. knjiga Finžgarjevih zbranih del. V njej sta objavljeni med drugim roman "Iz modernega sveta" ter ljudska drama "Naša kri". Finžgarjeva zbrana dela bodo obsegala 7 knjig.
 V Ljubljani je nedavno razstavljal

skupina mladih. Z grafiko so bili zastopani Karel Zelenko, Janez Bernik, Bogdan Borčič in Vladimir Makuc, z olji France Slana, Albin Rogelj in Sovre od kiparjev so pa razstavljali Drago Tršar, Janez Boljka, Slavko Tihec in Kranjc.
 Narodni muzej v Ljubljani je lani nadaljeval pred leti začeta izkopavanja v Stični na Dol. Pri desed. izkopavanjih je bilo največje odkritje moški grob, v katerem so našli z zlatimi našivi okrašen pas z železnim bodalom in konjsko opremo, dve sekiri in sulici, iglo ter večje število dragocenih posod.

PO ŠPORTNEM SVETU

Mednarodni nogometni turnir. Po končanih nogometnih prvenstvih osem znanih klubov iz Argentine, Urugvaja in Brazila prireja mednarodni nočni turnir. Na tekmah nastopajo River Plate in Boca Juniors iz Buenos Airesa, Nacional in Cerro iz Montevidea, Corinthians in Sao Paulo iz Sao Paula ter Flamengo in Vasco da Gama iz Rio de Janeira. Po četrtem kolu vodita Boca Juniors in Flamengo s 6 točkami. V tem kolu je v Buenos Airesu Flamengo premagal River Plate z 1:0.

Za profesorico klavirja je z odličnim uspehom diplomirala gđ. Metka Debeljak. Marljivo delavki v slov. mladinskih organizacijah čestitamo.

Slovenski dom v San Martinu
 IŠČE HIŠNIKA
 Interesenti naj se zglase
V NEDELJO OB 10. URI
 v domu v ulici Córdoba 129

PUSTNA DRUŽABNA PRIREDITEV
SLOVENSKE BESEDE
 bo v soboto 4. februarja v običajnih prostorih v Santos Lugares, Patricios 457
 Igra orkester Moulin Rouge

EMPLEADO (A) CON PRACTICA SE NECESITA
 para Sociedad Anónima en la Capital Federal.
BUENA REMUNERACION.
 T. E. 43 - 6583

Dr. JULIJA PAJMAN

Emily Green Balch

Emily Green Balch, Nobelova nagradjenka za mir, je umrla pretekli ponedeljek dne 9. januarja v visoki starosti 93 let. Svetovni tisk jo je že več let imenoval "prvo državljanko sveta". Če je J. Burgess Nilson v svoji literaturi, ki je leta 1958 izšla v Londonu, zapisal na prvi strani: "Čez 2000 let bodo Nehru, Eisenhower in Churchill morda pozabljeni, toda Einstein, Madame Curie in Sibelius bodo ohranili svojo dobo v živem spominu", bi jaz zadnjim imenom dodala še Emily Green Balch. Kdo pa je bila ta zaslužna "prva državljanka sveta?"
 Rodila se je 8. januarja 1867 leta v Jamaica Plain, ki danes tvori del Bostona. Oče je bil tajnik K. Summer-jov, mirovnega voditelja in avtorja mirovne književnosti "Prava veličina narodov". V čem pa je veličina te žene, da se je ob njeni smrti tudi mi spominjamo?
 Leta 1889 je z odliko končala klasično jezikoslovje. Kmalu nato je izdala zbirko svojih pesni "The miracle of Living" (Čudo življenja). Že kot akademičarka jo je zajelo novo gibanje za socialno zboljšanje življenja. Zato se je posvetila tudi temu študiju, čez eno leto odšla v Pariz ter pri profesorju Lavessierju študirala gospodarsko in so-

cialno vedo. Po vrnitvi v Ameriko se je l. 1891 z vso vnemo vrgla v praktično socialno delo zlasti za otroke in delavce ter je ustanovila številne socialne naprave. Kmalu je uvidela, da je socialne delavce treba šele vzgojiti. Zato jo zopet najdemo na univerzi v Čikagu, zatem pa v Berlinu, kjer nadaljuje gospodarske in socialne študije ter je prišla v ožji stik z novim socialističnim gibanjem. Svoje spise je od tlej objavljala v angleščini, francoščini in nemščini. Leta 1896 se je udeležila kongresa socialističnih mednarodnih ženskih delavskih sindikatov v Londonu. Ko se je za stalno vrnila v svojo domovino, je začela še istega leta na univerzi v Wellesley predavati gospodarske in socialno-politične vede. Leta 1913 je postala redna profesorica teh treh strok. Že veliko poprej pa se je začela zanimati zlasti za vseljenko vprašanje. Leta 1906 jo najdemo na Dunaju, kjer je spoznala Berto pl. Suttnera, ki je prav tedaj kot prva ženska za dvema moškima dobila Nobelovo nagrado za mir, katero so prvič podelili leta 1901. Raziskovala je zatem izseljeniško vprašanje skoro vseh slovanskih vseljenških skupin, naučila se skoro vseh slovanskih jezikov obširnega cesarstva ter si tako pridobila na-

klonjenost vseh slovanskih narodov. Nato je preživela še eno leto obiskujoč vse slovanske vseljenške skupine v ZDA. Iz tega neposrednega sožitja se je rodila najbolj zanimiva sociološka študija "Our Slavic Fellow-Citizens" (1910). (Naši slovanski soživaljani), ki je pomenila važno dobo v znanstveni analizi vseh vseljenških problemov. Ni čuda, če so jo te slovanske skupine vedno smatrale za svojo veliko prijateljico in pravkinjo. Z univerze v Wellesley so jo često klicali v razne državne in mestne odbore. Že leta 1915, stara 48 let, je veljala za največjo in najbolj vidno izmed znanstvenikov ameriškega kontinenta.
 Kot njena najboljša prijateljica in sodelavka Jane Addams, imenovana mati naseljencev, ki je dobila Nobelovo nagrado že 1931 l. in kateri sem v domovini napisala življenjepis (v ženevskih letih 1922/27 sem jo osebno dobro poznala kot predsednico Mednarodne ženske zveze za mir in svobodo) je tudi E. G. Balch z izbruhom prve svetovne vojne začela z novim delom - opozicijo, da bi preprečila, da Amerika ne bi aktivno posegla v vojno. Že spomladni je s svojo prijateljico in nekaterimi drugimi ameriškimi ženami na mednarodnem kongresu v Haagu organizirala prvi odbor za Mednarodno žensko zvezo za trajni mir. Predsednik Wilson je vse predloge sprejel in nato zapisal: "Smatram jih za naj-

boljše, kar je bilo doslej storjenega". Emily Green Balch je šla nato v štiri skandinavske države in v Rusijo ter zopet v Haag in London. Ko se je vrnila v Ameriko, jo je predsednik Wilson, čigar "veto" je tedaj ustavil dobro sprejet napor za končanje sovražnosti, takoj sprejel, da mu je poročala o svojem delu, kar je danes zbrano v knjigi "Women at the Hague" (1905) - "Žene v Haagu".
 Leta 1919 se je ta mednarodni odbor zopet sestel. To pot v Zuerichu, kjer so sklenile dati svoji organizaciji novo ime "Mednarodna ženska zveza za mir in svobodo" in kmalu so se za stalno preselile v Ženevo, kjer je takrat že nastajalo Društvo narodov, ki je začelo delovati v Londonu. Vse do svoje visoke starosti 93 let je ta velika žena delala samo za Mir, temu žrtvovala tudi svojo stolico na univerzi v Wellesley.
 Za njeno praktično delo na posebnih vprašanjih je njeno poslanstvo na Haiti, ki jo je imela tedaj zasledeno ameriška mornarica. Njena mednarodna ženska zveza jo je leta 1926 poslala tja. Skupno z P. H. Douglasom, 4 črnci in 3 ženami je začela boj z besedo in peresom "Occupied Haiti" (1927), vlada je sprejela njene predloge in Hoover, takratni predsednik je ukinil zasedbo otoka.
 Leta 1931 je E. G. Balch z vso vne-mo posegla v mandžursko zadevo. "Bi-

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
 Redactor: José Kroselj
 Redacción y Administración:
 Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
 Argentina

CORREO ARGENTINO Central B
FRANQUEO PAGADO
 Concesión N° 6775
TARIFA REDUCIDA
 Concesión N° 8824
 Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 650854

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1961 za Argentino \$ 430.—

Vse Slovence vabimo, da se sv. maše udeleže, darovala se bo za pokoj duše g. Marka Škulja. Posebej pa vabimo člane, da se razgovora udeleže.

OBVESTILA

Ob obletnici smrti pok. Pavla Masiča bo v soboto 21. t. m. ob 11. uri dopoldne v župnijski cerkvi v San Justu za pokoj njegove duše maša z aduščnica z molitvami Reši me.
 Izlet Družabne pravde na otok Hia-watha bo v nedeljo 22. januarja. Zbrali se bomo ob 9. uri v pristanišču v Tigrin in se nato odpeljali s posebno motoriko na otok. Ob pol enajsti uri bo na otoku sv. maša, ki jo bo daroval duhovni vodja D. p. g. Jože Jurak. Hrano naj izletniki prinesejo s seboj, pijača bo na razpolago pri g. Piricu.
 Prireditve v Slovenskem domu v San Martinu: V soboto 11. februarja pustna prireditve za člane, njihove svojce in vse prijatelje Slovenskega doma; Dne 23. aprila slovesna blagoslovitev Slovenskega doma s celodnevno prireditvijo.
 Sv. maša za Slovence bo v nedeljo 22. januarja ob 11. uri v kapeli v Carapachayu. Pri njej bo pel cerkveni pevski zbor iz San Fernanda. Po maši bo kratak sestanek, na katerem bo razgovor o nadaljnjem delu Slov. doma v Carapachayu.

NEKAJ IZ GOSPODARSKEGA ŽIVLJENJA

V decembru 1960 je bilo v Severni Ameriki 4.500.000 brezposelnih.
 Argent. gospodarski minister ing. Alsogaray je v nedeljo odpoval v Evropo, kjer bo z osebnimi razgovori s predstavniki zahodnoevropskih vlad uredil razna gospodarska in finančna vprašanja med Argentino in temi državami.
 Minister za gospodarstvo ing. Alsogaray je predložil predsedniku dr. Frondiziju v podpis odredbo o ustanovitvi Zveznega sklada za hiše pri Centralni banki. Istočasno je povedal, da bo država na osnovi določil novih zakonskih prepisov o graditvi stanovanjskih hiš razpisala licitacijo za nakup 4.000 dograjenih hiš na področju Vel. Buenos Airesa in v notranjosti republike.

Rojaki! V hotelu PRIMAVERA
 dobite najboljšo postrežbo z zmernimi cenami.
 Oskrbuteta
ZORA in DANICA
 Av. Luro 2525
 Telef. 2-8425 Mar del Plata

JAVNI NOTAR Francisco Raul Cascante
 Escribano Público
 Pta. baja, ofic. 2.
 Cangallo 1642
 T. E. 35 - 8827 Buenos Aires

Ste mislili na dober električni hladilnik, TV aparat, radio combinado, ali na katerikoli aparat, ki ga potrebujete za dom?
LOJZE NOVAK
 IZKLJUČNO ZASTOPSTVO
Bumar, SRL
 Av. de Mayo 302 — Ramos Mejía
 T. E. 658 - 7083
 nudi slovenski skupnosti kredite brez jamstva, na deset mesečnih obrokov brezobrestno za nakup hladilnikov, TV aparatov, pralnih in šivalnih strojev, plinskih štedilnikov, koles, radio apartov, radio kombinadov, peči, mešalnikov in drugih potrebščin za dom. Prodajamo samo prvovrstno blago najboljših znamk. Kličite po telefonu. Pridem tudi na dom.

Vsem bratom in vernikom sporočam, da je prečastiti gospod
Franc Kolenc
 biv. župnik v Hinjah na Dolenskem
 v petek 13. januarja 1961 po dolgem trpljenju odšel k Bogu po večno plačilo.
 Njegovo izmučeno telo smo položili k počitku v soboto 14. januarja 1961 po pogrebnih sv. maši v cerkvi sv. Vincencija ob deseti uri na pokopališču Flores v Buenos Airesu.
 Pokojnega gospoda župnika lepo priporočam v molitev.
 Anton Orehar
 direktor slovenskih dušnih pastirjev v Argentini
 Buenos Aires, 16. januarja 1961.

Vsem članom sporočamo, da je dne 13. januarja 1961 umrl po daljšem in hudem trpljenju v 62 letu starosti naš zvesti član, prečastiti gospod
FRANC KOLENC
 biv. župnik v Hinjah na Dolenskem.
 K zadnjemu počitku smo ga spremili v soboto 14. januarja 1961 dopoldne na pokopališče Flores v Buenos Aires.
 Vsem članom ga priporočamo v molitev in blag spomin.
 DRUŠTVO SLOVENCEV

Vsem prijateljem in znancem sporočamo, da je v starosti 86 let dne 24. decembra 1960 umrla naša dobra mama, stara mama
Jožeta Grabnar, roj. Stepec
 Pokopali so jo 26. decembra 1960 na pokopališču št. Vid pri Stični. Vsem jo priporočamo v molitev.
 Žalujoči
 V Argentini: Sinova Jože z ženo Julijo ter Alojzij; vnuk Jože in vnukinja Julija, por. Bavec z družino. V domovini: Sin Ignacij z družino ter hčerka Jožeta, por. Piškur ter ostalo sorodstvo.
 Ramos Mejía - št. Vid pri Stični.

la sem prisotna na končnem sestanku odbora D. N. v Parizu zaradi tega problema in slišala Brianda, že zelo bolnega moža, kako tragično se je trudil, da bi rešil DN, najdragocenejšo ustanovo, kakršno je človeštvo kdaj ustanovilo". Leta 1932 je dan za dnem prisostvovala ženevskim razorožitvenim konferencam, končno pa je leta 1939 z izbruhom druge svetovne vojne začela boleči boj sama s seboj: nazadnje si je moral priznati, da "tako globoka moralna vprašanja morajo odločiti ljudje v lastni samoti med seboj in z Bogom".
 Pozneje se je aktivno borila proti gotovim točkam ZN zlasti proti zahtevi brezpogojne predaje in 1944 je aktivno zahtevala formulacijo sprejemljivih točk miru. Sama je predložila zbirko posebnih predlogov, katere je bila poprej potrdila severnoameriška sekcija mednarodne ženske zveze za mir in svobodo. Zavzemala se je tudi za mednarodnost velikih morskih cest in ozračja. Ko je leta 1947 dobila Nobelovo nagrado za mir, je bil njen govor ves osvetljen z lučjo njenega velikega mednarodnega delovanja za Mir "Človeški zvezi nasproti, ali preko narodnosti" (Oslo, 7. aprila 1948). Ta govor bi bil čisto gotovo vreden, da se v celoti tiska tudi za naše ljudi, saj postavlja Green Balch poleg sv. Katarine Sijenske, ki se je že v 13. stoletju kot prva borila za Združeno Evropo.